

Økologisk akvakultur – en niche i vækst til gavn for lokal og robust fødevareproduktion

Optimalt vandmiljø – Skygge/skjul – Reduceret smitte og sygdomsudbrud - Bedre sundhed og velfærd

Alfred Jokumsen – Seniorrådgiver

DTU Aqua, Sektion for Akvakultur, Nordsøen Forskerpark, Hirtshals

ajo@aqua.dtu.dk

AKVAKULTUR

Produktion af dyr og planter i vand

Fisk som fødevare

Højt indhold af:

- Protein
- Essentielle fedtsyrer
- Vitaminer og mineraler

- **Udgør ca. 20 % af verdens befolknings indtag af animalsk protein**
- **> 50 % af de fisk der konsumeres i verden stammer fra akvakultur**

Fiskeopdræt – Klimavenlig, effektiv produktion af kød

- Ingen temperaturforskel til omgivelserne
- 1/6 af tyngdekraften
- Ingen produktion af fjer/uld/hår
- Velegnet til forarbejdning
  - 60 % kødudbytte

FAO The state of World Fisheries and Aquaculture 2020

FIGURE 1
WORLD CAPTURE FISHERIES AND AQUACULTURE PRODUCTION

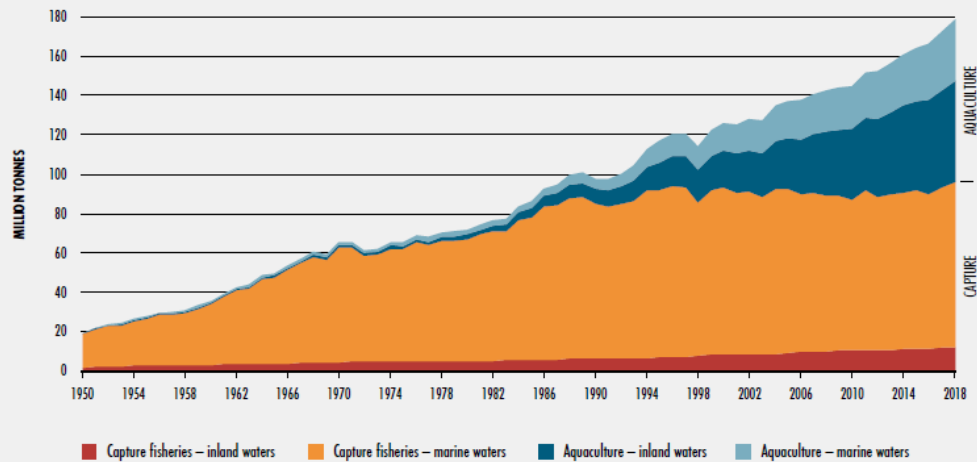
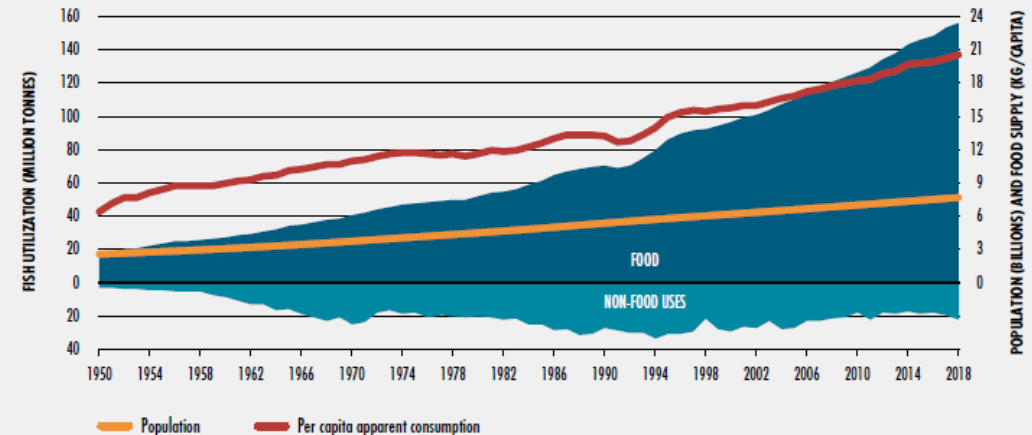

FIGURE 2
WORLD FISH UTILIZATION AND APPARENT CONSUMPTION

Den globale akvakultur produktion overstiger fangsterne i det vilde fiskeri.

Milepæle for “Akvakultur produktion > vild fangst” blev nået for alger i 1970; for ferskvandsfisk i 1986; for muslinger i 1994; for diadrome fisk (laks, ørred, ål m.fl.) i 1997; for krebsdyr i 2014.

Dansk akvakultur produktion - tons/år (2020)

Regnbueørred (ferskvand):	
Konventionel:	32.000 T
Økologi:	450 T
Regnbueørred (saltvand):	
Konventionel:	10.000 T
Økologi:	200 T
Muslinger:	
Konventionel:	1.500 T
Økologi:	4.800 T
Ål	600 T
Laks og sandart	2.500 T
TOTAL	52.050 T

Kilde: Fiskeristatistik.Fiskeristyrelsen.dk

Fra økologi til
intensivt
opdræt

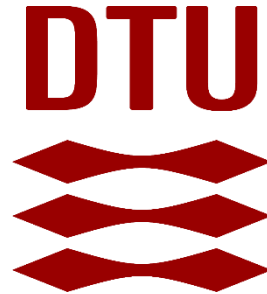
NA: 海でも川でもない。この場所。

ShelterFish

Alfred Jokumsen – Seniorrådgiver
DTU Aqua, Sektion for Akvakultur,
Nordsøen Forskerpark, Hirtshals
ajo@aqua.dtu.dk

Ravnstrup Mølle

Vork dambrug

Lihme dambrug

Baggrund for projektet

Økologisk ørredopdræt:

- 1) 100 % økologisk yngel
- 2) Meget begrænset adgang til behandling med antibiotika/hjælpestoffer

Problemstilling:

- Infektioner med parasitter (f. eks. Costia) på hud/gæller af ørredyngel

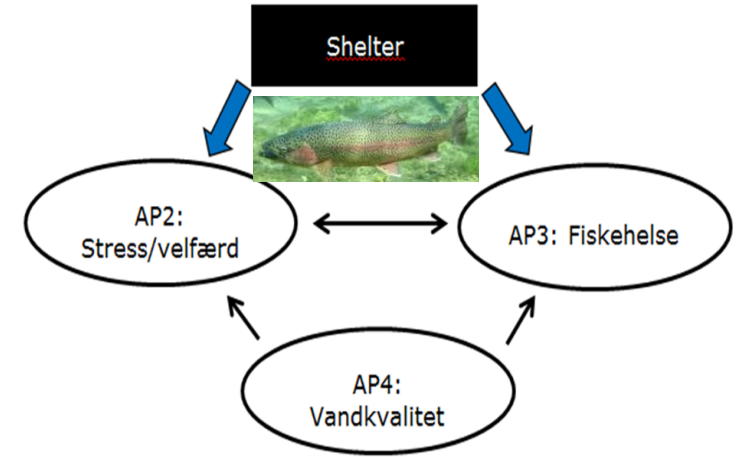

- Rødpletsyge – Røde pletter -> nedklassificering/kassation ved slagtning

Formål

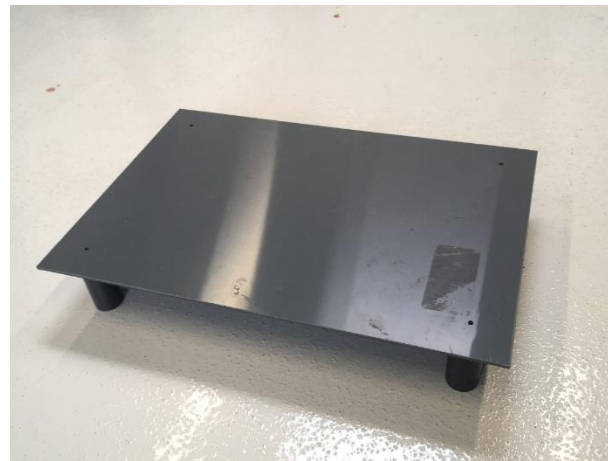
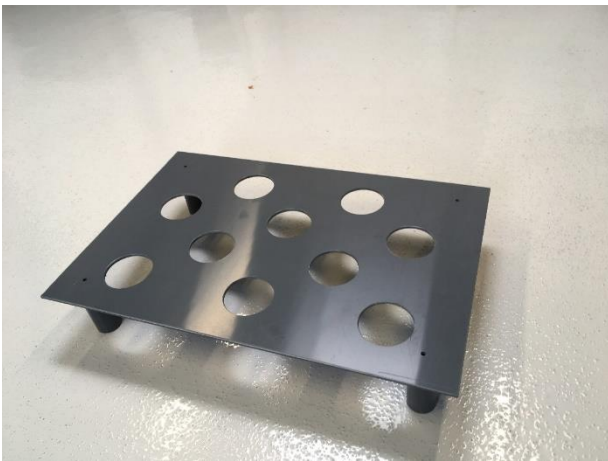
- **Udvikling og test af skjulesteder på velfærd hos økologisk regnbueørred**
- **Test af biologisk bekæmpelse af parasitter i økologisk ørredopdræt**
- **Naturlig immunitet til forebyggelse af rødpletsyge hos regnbueørred**
- **Forbedret opdrætsmiljø ved reduktion af den organiske belastning i økologiske dambrug**

Skjulesteder $\rightleftharpoons$ Stress/velfærd hos økologisk regnbueørred?

- Naturlig reaktion hos dyr at søge tilflugt for at beskytte sig
- Fokus på dyrevelfærd i opdræt

ShelterFish: Samspil mellem simple skjul og stress/velfærd og vækst performance

Stress reaktion

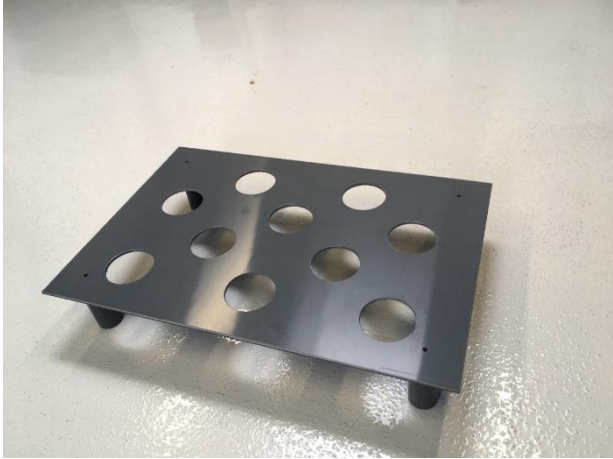

Før

Efter

Skjul - Stress påvirkning - Vækst

Resultater:

- Tydelig effekt på præference/adfærd ved stress påvirkning
- Moderate effekter på finneskader mm.
- Ingen effekter på immunsystem samt evt. forekomst af parasitter i gæller
- Ingen effekt på vækst, dødelighed, stress håndtering – også ved opdræt med skjul fra yngelsstadiet.

Test på økologisk dambrug

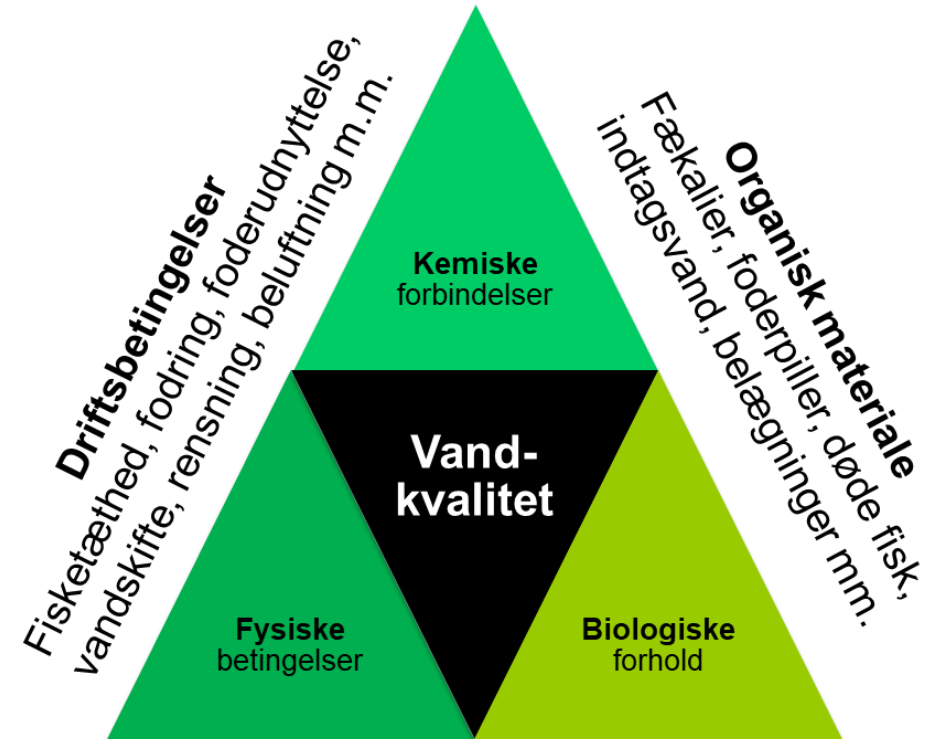
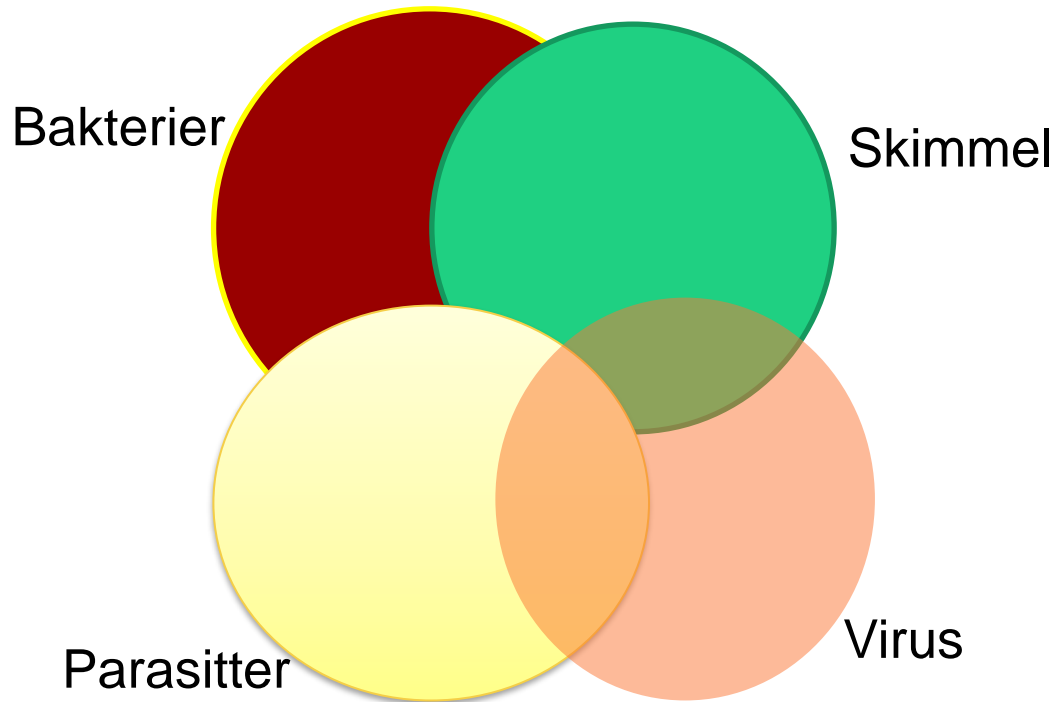
Laboratorieforhold -> Dambrugsforhold

- Variation i eksterne variable (lys, vejr, støj, håndtering, øvrige forstyrrelser mm.?)
- Typer af skjul

Forsøg pågår på økologisk dambrug

Optimal produktion af fisk sker i et samspil med en række faktorer

Kemisk og mikrobiel vandkvalitet

Iltindhold
 pH
 Ammoniak
 Opløst jern

Organisk materiale
 (partikulært/opløst)
 Bakterier, alger og parasitter
 (ciliater, amøber)

Vigtige patogener i ørred produktion

Parasitter

Oil on canvas by Kurt Buchmann

- Fiskedræber
(Ichthyophthirius)

Oil on canvas by Kurt Buchmann

- Costia
(Ichthyobodo necator)
- Og mange flere

Bakterier

- Yngeldødelighedssyndrom (YDS)
- Furunculose
- Vibriose
- Og mange flere

Virus

- Egtvedvirus (VHS)
- IHN
- Og mange flere

Regelsættet for økologisk akvakultur er restriktivt i forhold til behandling mod sygdomme

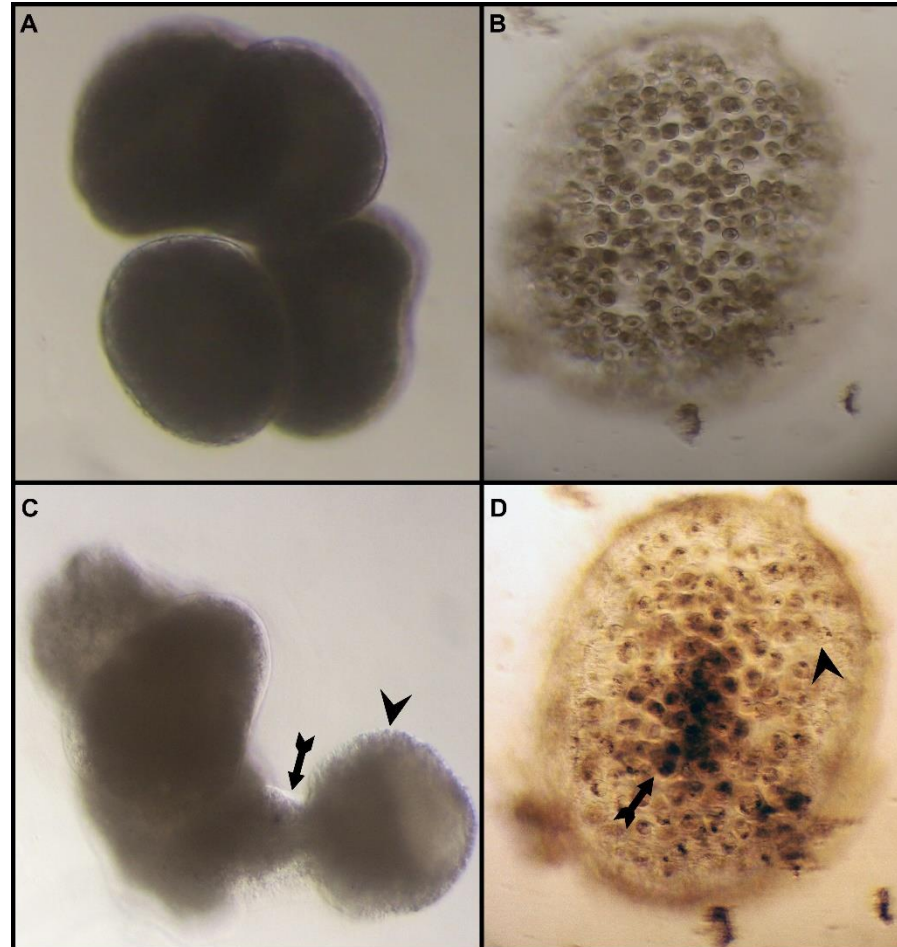
ShelterFish har fokuseret på alternative metoder og strategier

- Test af naturprodukter og skånsomme biocider (*in vitro* og *in vivo*) har vist effekt mod fiskedræber *Ichthyophthirius* og *Ichthyobodo* (*Costia*):
  - Salt (NaCl)
  - Brintoverilte
  - Natriumperkarbonat
  - Pereddikesyre
  - Hvidløg
  - Oregano
  - Timian

Alternative metoder og strategier – fortsat:

- *Pseudomonas*-surfaktant: En biologiske sæbe, der åbner parasittens membran, så cellens indhold strømmer ud, hvorefter parasitten dør

Integrering af metoder og strategier for optimal kontrol af sygdomme i akvakultur

- Genetisk selektion af resistente fisk
- Vaccination
- Anvende godkendte og/eller miljømæssigt skånsomme biocider/lægemedler

Naturlig immunitet til forebyggelse af rødpletsyge hos regnbueørreder

Rødpletsyge:

- En bakteriesygdom, som primært angriber store fisk (røde hudlæsioner)
- Uegnet til salg (Kassation)
- Sygdommen udvikler sig meget langsomt (10-20% af fiskene ad gangen)
- Påvirker ikke adfærd og ædelyst
- Sygdommen fortager sig over tid – men uhensigtsmæssig for drift og produktion

Uger	6	8	9	10	11	12	13	14	15	18
Dage	42	54	63	70	77	84	91	98	105	126

Hypotese: Rødpletsyge forekommer sjældent to gange i samme fiske population. Tidlig smitte med sygdommen kan måske inducere en vis immunitet, som vil nedsætte risikoen for genopståen af de kliniske symptomer senere i livet

Procedure for test af naturlig immunisering

- Regnbueørred (10 – 60 g/stk) blev smittet
- 75 % af fiskene udviklede røde pletter i løbet af 13 uger
- Efter 20 uger havde fiskene gennemlevet sygdommen (ingen røde pletter)
- Efter 13 måneder havde fiskene opnået en vægt på ca. 900 g/stk
- Fiskene blev nu gen-smittet

Induceret naturlig immunitet mod rødpletsyge hos regnbueørreder

	Smitte (829618)	Gensmitte (829632)
22/10-2020		
17/12-2020		
30/12-2020		

**NATURLIG IMMUNITET
MOD RØDPLETSYGE**

Forbedret opdrætsmiljø ved reduktion af den organiske belastning i økologiske dambrug

Forbedret opdrætsmiljø ved reduktion af den organiske belastning i økologiske dambrug

Kemisk og mikrobiel vandkvalitet

Iltindhold
 pH
 Ammoniak
 Opløst jern

Organisk materiale
 (partikulært/opløst)
 Bakterier, alger og parasitter
 (ciliater, amøber)

Vandkvalitet og miljø

- **Forebygge og vedligeholde ved at fjerne organisk materiale (forbruger ilt, nedbrydes til CO₂ og giver grobund for bakterier m.m.)**
- **Kontrol af patogener ved brug af letnedbrydelige hjælpestoffer**

TAK til GUDP og ICROFS

ShelterFish (2019 – 2021) er en del af Organic RDD 4 programmet, som koordineres af ICROFS (Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer-systemer). Det har fået tilskud fra Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) under Fødevareministeriet.

TAK til projekt – og følgegrupper

Kurt Buchmann, Københavns Universitet

Niels Henriksen, Dansk Akvakultur

Jacob G. Schmidt, Niels Lorenzen, Lone Madsen,

Manuel Gesto, Lars-Flemming Pedersen,

Per Bovbjerg Pedersen, DTU Aqua;

Håkon Jøker Trachsel, Lihme dambrug; Flemming Skov,

Vork dambrug; Tommy Brøgger, Ravnstrup Mølle;

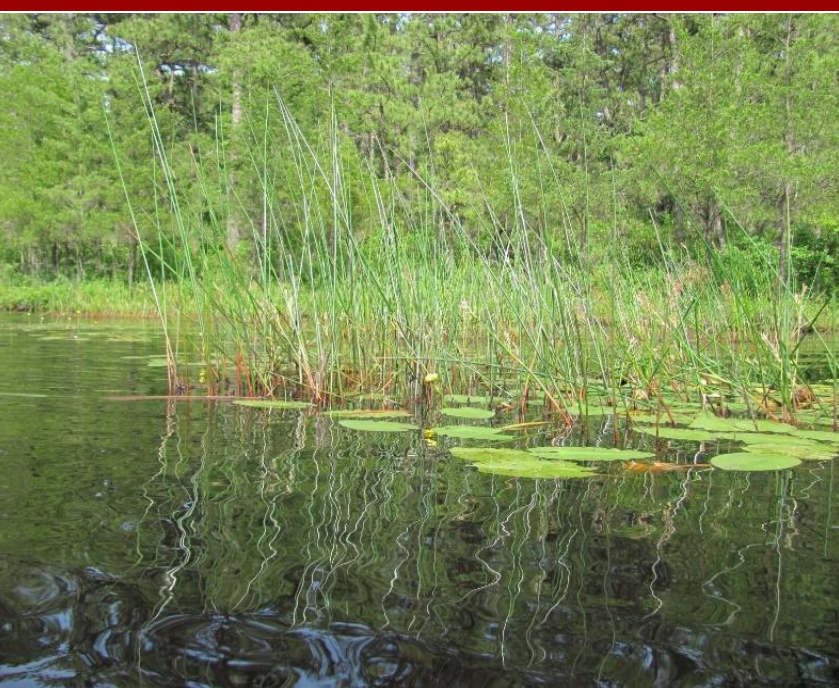
Jens Grøn, Tingkjærvad dambrug;

Christian Jørgensen, Åbro dambrug; Jørgen Jøker,

Ravninge-Sillerupvæld Dambrug; Ole Schmidt, Aller Aqua;

Erik Hansen, Danforel; Villy J. Larsen, AkvaKons.

TAK FOR OPMÆRKSOMHEDEN

